

2009-06-10

PERSCOMMUNIQUÉ

Economische projecties voor België - Voorjaar 2009

(Artikel gepubliceerd in het Economisch Tijdschrift van juni 2009)

Aansluitend op de publicatie, in het Maandbericht van de ECB, van nieuwe projecties van het Eurosysteem voor het eurogebied, worden in dit artikel de resultaten voorgesteld die voor 2009 en 2010 voor de Belgische economie in het vooruitzicht worden gesteld. Sedert de publicatie van de vorige vooruitzichten in februari 2009, is duidelijk geworden dat de inzinking van de activiteit en van de internationale handel eind 2008 en begin 2009 nog ernstiger was dan aanvankelijk verwacht. Een recessie van ongekeerde omvang heeft zich wereldwijd over de verschillende economische zones verspreid, wat monetair en budgettair tot resolute acties noopte. Sommige tekenen wijzen erop dat zowel de situatie op de financiële markten als het vertrouwen van ondernemingen en huishoudens zich stabiliseren. Niettemin zullen de noodzakelijke aanpassingen inzake werkgelegenheid, investeringen en positie van de financiële instellingen het economische herstel wellicht belemmeren.

De projecties van het Eurosysteem zijn opgesteld op basis van medio mei 2009 geformuleerde hypothesen. Daarbij wordt uitgegaan van een zeer geleidelijk herstel van het buitenlandse handelsverkeer aan het einde van 2009 en in 2010, na de recente inkrimping ervan. De olieprijs zou, na zeer snel te zijn gedaald van een piek van 145,7 dollar per vat in juli 2008 tot ongeveer 40 dollar in december, geraamd op basis van de termijnmarkten, in 2009 en 2010 een gemiddeld niveau laten optekenen van respectievelijk 54,5 en 65,5 dollar per vat. Verondersteld wordt dat ook de rentetarieven het door de markt verwachte verloop zullen volgen. Als jaargemiddelde zou de rente voor driemaands interbancaire deposito's in euro zakken van 4,6 pct. in 2008 naar 1,4 pct. in 2009 vooraleer in 2010 op 1,6 pct. uit te komen. De lange rente voor de Belgische staatsobligaties zou in 2009 4,1 pct. belopen en in 2010 4,5 pct. De wisselkoersen, van hun kant, worden constant gehouden op 1,34 dollar per euro. Tegen die achtergrond zou de groei van het bbp in het eurogebied, die in 2008 0,6 pct. bedroeg, in 2009 tussen -5,1 en -4,1 pct. uitkomen en in 2010 tussen -1 en 0,4 pct. De inflatie, van haar kant, zou in 2009 vertragen naar een cijfer tussen 0,1 en 0,5 pct. als gevolg van de daling van de grondstoffenprijzen. Zij zou in 2010 beperkt blijven, tussen 0,6 en 1,4 pct., vanwege de zwakte van de vraag en de verslechtering van de situatie op de arbeidsmarkt.

De conjuncturele ineenstorting in het eurogebied eind 2008 en begin 2009 heeft de economische activiteit in België frontaal getroffen. Zowel de industriële productie als het buitenlandse goederenverkeer namen vanaf oktober 2008 een duik. Volgens de gegevens van de nationale rekeningen, vertraagde het reële bbp met 1,7 pct. in het vierde kwartaal van 2008 en vervolgens in vergelijkbare mate in het eerste kwartaal van 2009, dat is een sedert de Tweede Wereldoorlog ongekeerd recessietempo. De inkrimping van de activiteit zal zich vanaf het tweede kwartaal van 2009 wellicht fors matigen, en in 2010 plaats maken voor een bescheiden herstel. Nadat het bbp in 2008 groeide met 1 pct., zal het in 2009 en 2010 vermoedelijk inkrimpen met respectievelijk gemiddeld 3,5 pct. en 0,2 pct.

De ondernemingen hebben op de bruske verzwakking van de activiteit gereageerd middels, onder meer, een vermindering van de uitzendarbeid en een veel groter beroep op de tijdelijke werkloosheid. Voor de bedienden werd bovendien een tijdelijk stelsel van opschorting van het arbeidscontract ingesteld. Dankzij die systemen kunnen de effecten van productieschommelingen op de werkgelegenheid tijdelijk worden opgevangen. Rekening houdend met de diepe en langdurige aard van de verslechtering van de activiteit, zal het aantal werkzame personen echter steeds meer afnemen. Als jaargemiddelde zouden in 2009 en 2010 netto respectievelijk 36.000 en 80.000 banen verloren gaan. De werkloosheidsgraad zou oplopen van 7 pct. in 2008 tot 9,2 pct. in 2010. Aan het einde van dat jaar zou hij 9,7 pct. belopen.

Alle belangrijke uitgavencategorieën - binnenlandse vraag, voorraadwijziging en netto uitvoer - worden in 2009, direct of indirect, zwaar getroffen door de vertraging van de mondiale vraag en door de effecten van de wereldwijde financiële crisis; in 2010 zouden ze een quasi neutrale bijdrage leveren tot het verloop van het bbp. De uitvoer van goederen en diensten zal in 2009 vermoedelijk zeer fors inkrimpen als gevolg van het ineenzakken van de buitenlandse vraag. In 2010 zou hij nog licht dalen. Bij gebrek aan ondersteuning door de binnenlandse vraag, zou de invoer een parallel verloop laten optekenen met dat van de uitvoer. Nadat de groei van de particuliere consumptie in 2008 zou zijn afgeremd door de stagnering van het reële beschikbare inkomen - een gevolg van de versnelling van de inflatie - zou de particuliere consumptie in 2009 dalen als gevolg van, voornamelijk, het kelderen van de beurskoersen en de verslechtering van de economische situatie en van de vooruitzichten op de arbeidsmarkt, aangezien deze beide factoren bijdragen tot een verhoging van de spaarquote. In het licht van de daling van de bezettingsgraad van het productievermogen, sombere vraagvooruitzichten, de hoge kostprijs van de externe financiering en de vermindering van de door hun activiteit opgeleverde financiële middelen, zouden de ondernemingen, na gedurende meer dan vier jaar fors te hebben geïnvesteerd, hun investeringen in 2009 en 2010 terugdringen. Ook de investeringen in woongebouwen zullen in 2009 en 2010 wellicht teruglopen, waarmee ze de in 2007 begonnen tendens tot vertraging zullen voortzetten.

Nadat de inflatie in België in juli 2008 een hoogtepunt van 5,9 pct. had bereikt, liep ze snel terug, tot 0,7 pct. in april 2009. Zodoende is ze zo goed als teruggekeerd naar het niveau van het eurogebied als geheel, terwijl ze daar medio 2008 1,9 procentpunt boven uitsteeg. Volgens de projecties zal de inflatie op korte termijn wellicht blijven dalen, zodat ze tijdelijk negatief zou worden. Die situatie, die slechts enkele maanden zou duren, heeft in hoofdzaak te maken met basiseffecten die verband houden met de recordnoteringen voor olieproducten tijdens de zomer van 2008. Zodra die basiseffecten zullen zijn afgezwakt, zal de inflatie aan het einde van 2009 waarschijnlijk opnieuw positief worden, hoewel ze tot het einde van de projectieperiode wellicht beperkt zal blijven als gevolg van de snelle vermindering van de druk die wordt uitgeoefend door de invoerprijzen en de lonen. Totaal beschouwd, zou de inflatie - gemiddeld over het jaar - in 2009 0,1 pct. en in 2010 1,3 pct. bedragen, tegen 4,5 pct. in 2008. De gezondheidsindex, van zijn kant, zou in 2009 stijgen met 0,8 pct. en in 2010 met 1,1 pct.

Naar aanleiding van zowel de daling van de arbeidsproductiviteit, een gevolg van de conjuncturele zwakte, als de nog steeds gestage groei van de uurloonkosten, namen de loonkosten per eenheid product in de particuliere sector in 2008 met 3,9 pct. toe; in 2009 zou daar nog 2,9 pct. bovenop komen, met name als gevolg van de hoge indexeringen, die nog voortvloeien uit de inflatie-opstoot in 2008. In 2010 zouden ze nagenoeg stabiel blijven. De vertraging tussen 2009 en 2010 heeft voor een deel te maken met het conjunctuurgebonden herstel van de arbeidsproductiviteit. Bovendien zou de groei van de uurloonkosten vertragen van 3,5 pct. in 2008 tot 2,3 pct. in 2009 en 0,4 pct. in 2010. Conform de bepalingen uit het in december 2008 voor de periode 2009-2010 afgesloten centraal akkoord, wordt bij deze projectie rekening gehouden met de indexering en met de mogelijkheid om, in het kader van de onderhandelingen op het niveau van de paritaire comités, niet-recurrente premies van 250 euro - op kruissnelheid - toe te kennen, waarvan 125 euro in 2009. De verslechtering van de situatie op de arbeidsmarkt zou daarentegen aanleiding geven tot een matiging in de loonontwikkeling.

Volgens de door het INR in maart 2009 gepubliceerde voorlopige gegevens, lieten de Belgische overheidsfinanciën in 2008 een tekort van 1,2 pct. bbp optekenen. Tegen de hierboven beschreven macro-economische achtergrond en rekening houdend met de door de federale regering en de gewestregeringen goedgekeurde maatregelen, onder meer in het kader van de herstelplannen, zou dat tekort, bij ongewijzigd beleid, in 2009 op 5,5 pct. bbp uitkomen en in 2010 op 6 pct.

De ratio van de overheidsschuld ten opzichte van het bbp, die sedert 1993 constant is gedaald tot 84 pct. in 2007, is in 2008 opnieuw beginnen te stijgen, voornamelijk als gevolg van de kapitaalinjecties en de kredietverstrekkingen ten behoeve van de financiële instellingen. In 2009 en 2010 zal de schuld van de gezamenlijke overheid wellicht opnieuw fors toenemen, zij het mogelijk ietwat trager dan in het eurogebied als geheel. De schuldgraad zou oplopen van 89,7 pct. in 2008 tot 97,4 pct. in 2009 en 103 pct. in 2010.

BIJLAGE

Projecties voor de Belgische economie: synthese van de belangrijkste resultaten
(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	2006	2007	2008	2009 r	2010 r
GROEI (voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens)					
Bbp naar volume	3,0	2,6	1,0	-3,5	-0,2
Bijdragen tot de groei:					
Binnenlandse bestedingen, ongerekend voorraadwijziging	2,1	2,8	2,0	-1,4	0,0
Netto uitvoer van goederen en diensten	0,1	n	-1,0	-1,0	-0,3
Voorraadwijziging	0,9	0,1	0,0	-1,1	0,1
PRIJZEN EN KOSTEN					
Geharmoniseerde consumptieprijsindex	2,3	1,8	4,5	0,1	1,3
Gezondheidsindex	1,8	1,8	4,2	0,8	1,1
Bbp-deflator	2,3	2,4	1,7	1,1	1,1
Ruilvoet	-0,7	0,5	-2,8	1,0	0,1
Loonkosten per eenheid product in de particuliere sector	1,5	3,1	3,9	2,9	-0,1
Uurloonkosten in de particuliere sector	3,1	3,7	3,5	2,3	0,4
Productiviteit per arbeidsuur in de particuliere sector	1,6	0,6	-0,4	-0,5	0,5
ARBEIDSMARKT					
Binnenlandse werkgelegenheid (gemiddelde jaar-op-jaar verandering, in duizenden personen)	58,1	77,4	71,2	-36,5	-79,6
Totaal arbeidsvolume ¹	1,5	2,0	1,2	-3,0	-0,8
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad ² (pct. van de beroepsbevolking)	8,3	7,5	7,0	7,7	9,2
INKOMENS					
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	2,5	2,8	-0,1	1,0	0,0
Spaarquote van de particulieren (pct. van het beschikbare inkomen)	12,9	13,7	12,7	14,6	14,5
OVERHEIDSFINANCIËN³					
Financieringssaldo (pct. bbp)	0,3	-0,2	-1,2	-5,5	-6,0
Primair saldo (pct. bbp)	4,2	3,6	2,5	-1,6	-2,1
Overheidsschuld (pct. bbp)	87,9	84,0	89,7	97,4	103,0
LOPENDE REKENING (volgens de betalingsbalans, pct. bbp)					
	2,0	1,7	-2,5	-2,4	-2,5

Bronnen: EC, ADSEI, INR, NBB.

¹ Totaal aantal gewerkte uren in de economie.

² "Adjusted series" (Eurostat).

³ Volgens de in het kader van de procedure bij buitensporige overheidstekorten (EDP) gehanteerde methodologie.